26ՐԴ ՏԱՐԻ — ՇԱԲԱԹ 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1895 — ԹԻՒ 1332

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
ՓՈԼԻՍ . ՂԱԼԱԹԻԱ , ԼՍԿԻ ՓԱՆՔ ՕՍՄԱՆԻ
Թղթակցութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն
ետ չի դարձուիր

Bureaux du Journal HAÏRÉNIK
Galata, ancion local de la Banque Imp. Ott.
CONSTANTINOPLE

10 ՓԱՐԱՅ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ծոլոյ համար	300 Թիւ	75 ղրշ.	Մէջիտ
» »	150 »	40 »	»
Գաւառներու	300 »	100 »	»
»	150 »	50 »	»
»	75 »	25 »	»
Օտար երկիր	300 »	25 ֆրանք	
Ռուսիա	300 »	10 րուպլի	

Թղթատարի ծախքը Խմբագրութեան վրայ
[Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ ընդունուի 115 ղրշ. փոստաի փուլը 100 ղրուշի տեղ]։

غلطه اسکی بانق عثمانیده
ینی هیره — غزته اداره سی

10 ՓԱՐԱՅ

ՒՐՎ Է ՓՈԽՈՒԱԾ

Առարաս ամնաթերթը իր վերջին թիւերէն մէկուն մէջ Այմաչի Դպրեվանքին փառաբանութիւնը քաշ ատեն կ՚ըսէ թէ Կ. Պոլսոյ այն թերթերը որոնք մինչեւ այժմ վրդ հակառակորդ եղած էին այդ հաստատութեան հիմա «իրողութեան առաջ ստիպուած են լռել ամենը»։ Գէթ Առարատէն կրնայինք սպասել չմոլորեցնել իր ընթերցողները, որոնք ամենքն ալ անեղակ Պոլսոյ մամուլին հրատարակութենանց, պիտի կարծեն թէ արդարեւ Դպրեվանքին հակառակորդ թերթեր կան, մինչդեռ միակ օգտիր մը կայ Դպրեվանքին ուղղութիւնը քննադատող ան ալ Հայրենիքն էր. պիտի կարծեն նաեւ թէ պոլսական «հոհոտաութեամբ» — ինչպէս սովոր են ըսել —այդ օգտիրը մէկ օրուան ընծայ միւս օր կը ջրէ։ Մենք իրաւունք ունէինք գոնէ գոնէ սպասել որ Առարատը քովէ քով դնէր մեր հրատարակութիւնները եւ ցոյց տար անոնց հակասութիւնները և ո՛չ վարդապետական վճիռ արձակէր։

Դպրեվանքը մեր հոգածութեան առարկան է, վասն զի անկէ ելլողները մեր հանրային կեանքին մէջ բաւական կարեւոր դեր մը պիտի կատարեն. ուստի պարտաւոր ենք հսկել այդ հաստատութեան ո՛չ միայն ուղղութեանը այլ եւ այն ամէն պայմաններուն վրայ որոնցմէ կը չրջապատուի հոն աշակերտողը։ Քննադատութիւնը որ կ՚առաջնորդէ հանրային կարծիքը կրնայ անշուշտ նպաստել հաստատութեան մը վարիչներուն վրայ, և միանգամայն այն ուսանողներուն որոնք մանուկներ չեն և կրնան իրենց կարդացածներուն վրայ խորհիլ։ Արդ, եթէ Առարատ ուղղամտութեամբ ուզէր գրել, պարտաւոր էր մեր «փառաբանութիւնները», ինչպէս ինք կ՚ըսէ, մերժել և զանոնք թիշնամանք հաստատել Դպրեվանքին չչջանառարկուելու համար։ Առարատի խմբագիրը հարպիա վ. Տէր Մկրտչեան ու մենք այնքան մեծ անչափաւորութիւն ունինք որ չենք կրնար ըմբռնել թէ մեր «փառաբանութիւնը», եթէ իրօք արուած է, իրեն և իրենները կրնայ դոհունակութիւն պատճառել։

Դպրեվանքին առաջին չրջանաւարտները երբ վարդապետ ձեռնադրուեցան՝ այդ առթիւ մեր հրատարակած յօդուածներուն մէջ կը գտնուէր բացատրութիւն մը որ կը պարզէր մեր դատաստաններուն ոգին. «նոր ձեռնադրուող վարդապետները մեզի պէս կը մտածեն», Առարատ կը զգուշանայ այս տողը առած բերելէ։ Եթէ մենք Դպրեվանքին չչջանառարկութեան դէմ, ոտքի կանգնած ըլլայինք, ինչպէս կ՚ընէ Առարատ, այն ատեն կրնայինք ըսել թէ մեր հակառակորդ հանդիսանալ կը նշանակէ չափ չեզած ենք անոնցմէ։ Արդ այս պարագան կը բաւէր որ Առարատի խմբագիրը կարգելար վարդապետ Տ. Մկրտիչեաններէն ու բոլոր իրեն նմաններէն սուգի մէջ մնային Այմաչի երախայրիքին համար։ Ինչպէս կարելի է որ թէ՛ մենք և թէ՛ կղերականները միաները հաւասարապէս դոհ մնանք մեր նոր վարդապետներուն համար։ Անոնք առաջ կը կարծէին թէ Դպրեվանքը թուրդ կղերականներ պիտի տայ մեզի, ուստի և ուրախ էին, մենք ալ կը ցաւէինք. հիմա երէկ մեր ժպտոհութիւնը գոհունակութեան կը փոխուի, շատ բնական է որ իրենք ալ զգացումի փոփոխութիւն ունենային և Դպրեվանքին հակառակորդ հանդիսանային։

Այս խնդիրը պէտք է լուծել։ Առարատ ակնարկութիւն մը կ՚ընէ ըսելով որ «մեզադրուհիին նորան (Դպրեվանքը), թէ նա կղերական ոգի է մտցնում հոգեւորականութեան մէջ, սոքոլատիքական դատաստանութեամբ թափանցումէ մտքերը. այժմ ամենքը տեսնում են, որ այդ ամենը սխալ է։» Երբ Առարատ այս խոստովանութիւնը կ՚ընէ, քննելու էր նաեւ թէ ինչ պատճառներէ մղուած այդ երեսակիւղը կը կրէինք, և թէ ինչ իրողութիւններ այժմ մեր վախը գէթ մասամբ կը փարատեն։

Դպրեվանքին նորընծայներուն համար վերջին խօսքը չէ որ ըսած ենք. կեանքի մէջ պիտի ապահանենք անոնց. գաղափարները զոր այժմէն կը յայտնեն կը յուզեն մեզ որ կրօնական-ընկերական խնդիրներու մէջ պիտի ընթանան յառաջդիմական ուղղութեամբ մը։ Ասիկա յոյս մըն է, խոստում մըն է, բայց կեանքի պայքարին մէջ պիտի ունենա՞ն այնքան արիութիւն որ կռուին նախապաշարումներու դէմ, խորին ոգիտութեան դէմ, չհանդուրժութեան դէմ, ոգետ կրօնամոլութեան դէմ։ Մենք կը յուսանք. իսկ եթէ մեր ակնկալութիւնները պարապը ելլեն ու հարկադրուինք, մենք կամ մեր դէպքը չարունակողները, կռուիլ այդ վարդապետներուն դէմ, պիտի կրնա՞յ Առարատ ըսել թէ նորէն կարծիք փոխած ենք։

Ո՛չ. մենք ուղղութիւնը կը դատենք միայն, անոր համեմատ նպաստաւոր կամ աննպաստ կարծիք կը յայտնենք։

Ա. Ա.

ԱՅՏԸՆԵԱՆԻ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԸ

«Հանդէս Ամսօրեայ»ի նոյեմբերի թիւին մէջ կը գտնենք Հ. Արսէն Այտընեանի յիսնամեայ քահանայութեան Յոբելեանին առթիւ Միաբանութեան մէջ կատարուած հանդէսներուն նկարագրութիւնը։

Կիրակի առաւօտ ժամը 7ին հանդիսաւոր կանոները սկսեր են խոնարհիլ Միաբանութեան եկեղեցին. ժամը 8ին Յոբելինատորը եկեղեցի իջաւ եւ «Հրաշափառ»ը սկսաւ քառաձայն։ Հանդիսականներուն մէջ կը տեսնուէին եպիսկոպոսներ, թափօրի արբանեակներ, ծայրագոյն վարդապետներ, Ստորին Աւետիսյ նահանգապետը՝ կոմս Կիլմանսէկ, Արքունի եւ պետական խորհրդականներ, ուսուցչապետներ եւ այլն։ Վիեննայի հայ գաղթականութիւնը գրեթէ ամբողջովին ներկայ էր. պատարագը որ երաժշտութեամբ կատարուեցաւ չատ մեծ հաճոյք պատճառեց ներկաներուն։

Ժամը 10ին հանդիսասրահին դռները բացուեցան եւ բուռն ծափահարութեամբ ողջունուեցաւ Այտընեան Աբբահօր գալուստը։ Կուրծքը զարդարուած էր Աւստրիոյ Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր՝ Յոբելեանի առթիւ շնորհած Կուտուպայ պէշ Ֆրանց Սոզէֆ Օռդէնս կարգին մեծ խաչին նշանովն ու ժապաւէնովը, զոր չափի օրը հանրային կրթութեան նախարար կոմս Գաուչ անձամբ բերած էր։

Միաբան վարդապետներուն աջահամբոյր տալէն եաքը, հանդիսականները ոտքի վրայ իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին։ Իրրեւ առաջինէր Հ.Այտընեանի մատուցին սպիտակ կաչիով կազմուած փառաւոր գիրք մը, որուն առաջին կողին վրայ ղեկուցած էր Այտընեանի յաւուրկ ղինանչանը՝ արծաթով եւ ԽՀայով ճարտարութեամբ կազմուած։ Ցետոյ վարդապետներէն մէկը կարդաց գրաւոր ոտանաւոր մը որ կը նկարագրէր Այտընեանի յիսուն տարուան քահանայութեան ընթացքը։ Աւոր յաջորդոց լատիներէն գրութիւն մը, յետոյ գերմաներէն ոտանաւոր մը, յետոյ տաճկերէն գրութիւն մը կարդացուեցաւ եւ յետոյ ուրիշ մը հայերէն, այս անգամ աչխարհաբար։

Բուռն «կեցցէ»ներ կը թնդային ամէն մէկ ճառէն եաքը։ Տօք. Վահէ Մինասեան, Վիեննայի հիւանդանոցին երիտասարդ հայ բժիշկը, խօսք առաւ եւ Այտընեանը շնորհաւորելով «որ իր ջանքովը անպատիւ համարուած աչխարհարարը այսօր իր լիուլի պատիւին հասուց», տրաւէր կարգաց ներկաներուն որ իրրեւ ներկայացուցիչ հեռաւոր հայերուն Յորկեանին կենացը խմեն։ Այտընեան պատասխանեց հակիրճ, բայց սրտառուխ խօսքերով, նախ ներկաներուն եւ յետոյ անոնց որոնք հեռուն կը գտնուէին։ Այդ միջոցին ծերունի վարդապետը յայտնապէս յուզուած էր. «Կը չնորհաւորէք ինծի, ըսաւ, 50ամեայ Յորկեանս, չնորհակալ եմ, բայց եթէ յիսուն տարի ապրեցայ, միթէ ի՞մ արժանիքս էր։ Իրական գործունէութիւն կ՚ըսէք ա՛յն բանին զոր ես պզտիկ հնարած եմ. եւ է՛ իրօք ամենուն պարտքը՝ աչխատիլ իւրաքանչիւր ազգին գրականութեան, գիտական յառաջդիմութեան, յառաջադէմ կանոնաւորութեան, կանոնաւոր լեզուի մը։ Ըրածներս ոչինչ են չըրածներուս համեմատութեամբ, զոր ըրածներս դէպ կը համարիք, դէպ համարեցէք ուրեմն նաեւ իմ չնորհակալութիւնս, որ ձեր ըղձից ու մաղթանաց համեմատութեամբ ալ չէ։»

Այս խօսքերը նոյնպէս «կեցցէ»ներով ընդունուեցան։

Ցետոյ Հունգարական թերթին խմբագիր Պ. Սոնկոթ, Պ. Ֆլորիան եւ Հայաքաղաքին ժողովրդապետ Դուկաս Պարանեան որոնք Հունգարիոյ Հայերուն կողմէ իրրեւ պատգամաւոր եկած էին, առաջ անցան յանուն կերկա քաղաքին իրենց չնորհաւորութիւնները մատուցանելու։

Ժողովրդապետը ըսաւ. «Կի խոսիմ, Գերապ. Տէր, կերկա քաղքի անունով. կի յիշեմ թէ քանի՛ բարութիւն արած էք կերկացւոց ժողովրդուն։ Չեն նոքա ի հոս. բայց կ՚ասեմ թէ եկել եմք մեք չնորհ բերելու Ձեզի եւ ամբողջ Վիեննայու Մխիթարեան Միաբանութենիդ։»

Ցետոյ Գր. վրդ. Գալէմքեարեան առաջ անցաւ եւ Այտընեանի մատուց մինչեւ այն ատեն հասած հեռագիրները եւ նամակները։ Հ. Յակոբոս վրդ. Տաշեան իր 10 տարուան աչխատութեան արդիւնքը՝ փառաւոր Թղթի վրայ տպուած ծանր հատոր մը, վանքին «Հայ ձեռագրաց ցանկը» հանդերձ պատկերներով եւ լուսատիպ նկարներով, դեղին մետաքսէ եւ մետաղէ դրուագներով՝ եւ նուիրեց հայ գրագէտներուն եւ դրասէրներուն կողմէ։ Գաբ. վրդ. Մէնէվիշեան՝ ներկայացուց իր գրած համառօտ «Կենսագրական ակնարկ»ը։ Պ. Տիւրեան իր ներկայացուցչին ձեռքով՝ «Սեւ ծովու ռուսական եզերքը»։ Նայասացի հայ հասարակութեան կողմէ Դաւիթ վ. Տուհայեան փառաւոր մետղեայ քարով եւ չուրջանակի ադամանդակապ ոսկի մատնի մը, որ իսկոյն զարդարեց Այտընեանի մատը։ Տր. Սեւեան փայլակ. Պոլսէն ղրկած էր վեց չինական ակահակներ, չքեղ տփի մը մէջ։ Իզմիրի Միաբանութեան մեծաւոր Հ. Սահակ վ. Թոռունեան նուիրած էր չքեղ գորգ մը։ Լուսանկարիչ Կիւլմէկեան եղբայրները ղրկած էին երկու համայնապատկեր, որոնք կը ներկայացնէին Վոսփորի եւ զերքները, իբր յիչատակ Այտընեանի ծննդավայրին։ Վիեննայի Մխիթարեաններու թաղին տիկինները ընծայած էին ոսկի մատնաւոր մը։ Պ. Շիշմանեան՝ ոսկի անձեռոցիկ մը։ Կային նաեւ չատ մը ծաղկեփունջներ ու պսակներ։

Հանդիսասրահին երկու անկիւնները կը զարդարէին՝ ծառերով եւ պսակներով զարդարուած Այտընեանի արուեստ քնարկան մեծութեամբ չքեղ արձանը, երկու կանգուն պատուանդանի վրայ, եւ իւղաներկ պատկերը։ Այդ արձանը նուիրած էր Պ. Զաաիկ Բոլովիչ, իսկ իւղաներկ պատկերը Միաբանութեան տպարանին գործակատար Պ. Նէնիք։

Պ. Բուչան Վիեննայի կողմէ յայտնեց իր շնորհաւորութիւնը առ Այտընեան որ իրեն եւ իր միաբանակից եղբայրներուն արուած հիւրընկալութիւնը այսչափ տարիներէ ի վեր գիտցած է յարդել։ Վիեննեսիկի Մխիթարեանները նուիրած էին ոսկեզօծ պատնաւոր մը որ մեծ զմայլում պատճառեց հանդիսատեսներուն։

* * *

Հանդէս ամսօրեայ իր վերջին թիւին ճակատը հրատարակած է հետեւեալ Յայտարարութիւնը.

Ներում Մեղի՝ յիսնամեայ Յոբելինի առթիւ բազմաթիւ բարեացակամ ազնուասիրտ շնորհաւորողներու՝ ոսկեաւոտող յայտարարութեամբ փութանակի հատուցանել սրտագին շնորհակալութեանց հաճոյական սիրոյ պարտքն, ի յայտնի անկարութեան բաւական ըլլալու այս սակաւօրեայ միջոցի մէջ հաւրիւրաւորայ խոսն ու բուռն՝ քաղցր դիմեցմանց միահաղոյն դէմն առնուլ։ Ի փոխարէն՝ խնդրելով յԱստուծոյ ամէնուն եւ իւրաքանչիւրոց երկար եւ երջանիկ տարիներ, անբաւ վարձուց հատուցմունք եւ երկնային օրհնութեանց լիութիւն, միամիտ երախտապարտ սրտիւ՝

Աղջեռքով Ֆռոայ

Հ. ԱՐՍԷՆ Վ. ԱՅՏՐՆԵԱՆ
Արքեպ. Սաղամինաց, Ընդհ. Արբայ. Մխիթարեանց Վիեննայ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԲԱՐՔԵՐ

Իտալիոյ մէջ կրօնական ճչմարիտ զգացումը որքան որ հազուագիւտ է, հրաչալի աստուածներու, գերբնական տեսիլքներու, երկնային երեւոյթներու հաւատքն ալ նոյնչափ չատ տարածուած է ժողովրդին, գլխաւորաբար գիւղացի ժողովրդին մէջ։ կը բաւէ որ մարդուն մէկը ըսէ թէ տեսաւ որ այսինչ եկեղեցիին խորանին վրայ նկարուած Աստուածածինը աչքերը բացաւ ու դոցեց, անմիջապէս չորս կողմէն խել մը ուխտաւորներ կը վազեն կ՚երթան։ Այն ատեն բազմաթիւ չերմեռանդներ, ծունկի վրայ եկած, եկեղեցիին դռնէն մինչեւ սուրբ Հրաչալի խորանը կ՚երթան՝ հողէն վրայ լեզուով խաչի նշաններ ընելով, կուրծքերնին ծեծելով։ կը բաւէ որ քիչ կամ չատ անպիտակից, բայց համարձակ մարդ մը, ըսէ թէ տեսիլք մը տեսած է. հետեւեալ օրն իսկ հարիւրաւոր պարզամիտներ անոր կարծեցեալ տեսիլքին կը հաւատան եւ եթէ ոստիկանութիւնը չմիջամտէր, Իտալիոյ մէջ հոգեբուժանոցը չտեսուղ կը վիճայինք։

Այս կարգի վերջին դէպքը պատահեցաւ Ասիզի գիւղամօտերէն մէկուն Բէթրինեանօ կոչուած տեղը, ուր ծիծաղելիօ անուն խնձորի կամ խեղկատակին մէկը միտքը գրեր էր ժողովուրդը խաբել, ըսելով թէ գաշտին մէջ ամբողջ տարի ընտանիքը իրեն երեւցեր ու հետը խօսակցեր էր։ Որովհետեւ իր այս կարծեցեալ տեսիլքը ամիս մը առաջ տեղի ունեցած է, կրնայ ըլլալ որ իրեն ալ խաբուած ըլլայ քանի մը վարդապետներէ, որոնք ծիծաղելիօյի կրօնական զգացումներուն ո՛րքան գիւրագրգիռ ըլլալը գիտնալով, անոր միջոցաւ ուզած ըլլան երկնային զօրութիւնները օգնութեան կանչել՝ Օմպրիայի կամ Ումպրիկներուն խախտած չերմեռանդութիւնը ամրացնելով։

Երբ երկրին մէջ իմացուեցաւ որ ծիծաղելիօ ոչ միայն Աստուածածինը տեսեր էր, այլ եւ տարբ Յովսէփն եւ Յիսուս մանուկը, մէկ խօսքով ամբողջ տարբ ընտանիքը, օրէ օր մեծցող բազմութիւն մը այդ տեսիլքը պատահած տեղը կը դիմէր։ Շուտ մը համեստ մատուռ մը կանգնուեցաւ հոն, սպասելով որ Սալէթի կամ Լուրտի սրբավայրերուն պէս հոյակապ սրբավայր մը կառուցուի։

Սակայն կառավարութիւնը, որ Բէթրինեանօի մէջ եղածները իմացած էր, ուխտաւորներուն հետզհետէ չատնալը տեսնելով, հարկ համարեց գործին միջամտել։ Այդ ուխտաւորները չուտով չէին անցներ երթալ, այլ ժամերով կը կենային, աղօթքներ ու սաղմոսներ կ՚երգէին։ Նախ եւ առաջ հողին տիրոջը, պարոն Մինչիօթիի հրամայեցին որ այդ մատուռը փլցնել տայ, բայց Մինչիօթի պատասխանեց թէ չի կրնար, վասն զի ասանկ գործ մը ատանձնող մարդ անկարելի է գտնել։ Վերջապէս գինուորներուն հրաման տրուեցաւ որ երթան մատուռը քակեն։

Ոստիկանութեան տեղակալ մը, հազարապետ մը եւ ութ հրացանակիր հանրային ապահովութեան դեր-վերատեսչի մը հետ մատուռին եղած տեղը գացին. բայց երբ տեսան չերմեռանդութեամբ աղօթող ու երգող արանց եւ կանանց բազմութիւնը, հասկցան որ խոհեմութիւն չէր այնքան սակաւաթիւ զօրքերով այդ ամբոխը ցրուել ու աչխատիլ եւ պարզապէս իրր հանդիսատես դիտեցին այս տեսարանը ու հեռացան՝ առանց այն օրը բան մը ընելու։ Պէտք է գիտնալ սակայն թէ առջի օրը Ասիզի դատարանը տասնըհինգ օր բանտարկութեան դատապարտած էր մէրքանթօնի անունով մէկը, որ ժողովրդեան դիւրահաւատութենէն օգտուելով, փո-

ղոցները ծախեր էր ուրբ ընդանիք պատկերներ, որոնց կոնակը Աստուածածնի եւ Ձիովանինօի խօսակցութիւնը պագրուած էր։ Կարելի է որ հրացանակիրներու գացած օրը Բէթրոնեանօի մէջ սովորականէն աւելի բազմութիւն ըլլալուն պատճառն ա՛ս էր։

Ուստի խորհելով որ ցորեկ ատեն կրնար անկարգութիւն մը ծագիլ, ուզեցին գիչերուընէ օգտուիլ մատուռը վերցնելու համար։ Հոկտեմբեր 31ի գիչերը, երբ ամռելի մրրիկը կ'իջնէր Նահանգին վրայ, Պօծծօլի տեղակալը, ոստիկանութեան պատուիրակ մը եւ երեսուն հրացանակիր մէկէն մատուռը պաչարեցին։ Հակառակ օղին գէչութեան, ներսը քսանի չափ զեղացիներ կային. զինուորները չթողուցին անոնց որ դուրս ելլեն, վախնալով որ կ'երթան գիւղերը ոտք կը հանեն։

Եւ մինչդեռ ոստիկաններուն մէկ մասը անոնց վրայ կը հսկէին, միւսները սկսան մատուռը վերցնել։ Ամենէն առաջ պրաւեցին ուխտանուէրները, այն արծաթէ սիրտերը, մատնիները, մէտայօնները, իւղը եւ մեղրամոմը, զոր գիւրահաւատները նուիրած էին. յետոյ մատուռէ տանիքը վերցուցին, տախտակները դակեցին, դերանները բրցուեցին եւ քիչ ատենուան մէջ ամէն բան լմնցաւ։ Այս տեսարանին ներկայ էր նոյն ինքն Ձիովանինօ, որ ապշած ու չուարած մնացեր էր։ Ցետոյ հռչակեցին տունն ալ խուզարկելով, իբր նուէր տրուած ուրիչ խել մը ծանրագին նիւթեր եւ մեծ քանակութեամբ մեղրամոմ գտան։

Բայց մատուռը վերցնելով եւ անոր մէջ գտնուածները գրաւելով գործը չէ լմնցաւ։ Դատարանը քննութիւն մը պիտի կատարէ Ձիովանինօի կամ զինուքը ժողովրդեան դիւրահաւատութենէն օգտուելու մղողներուն արարքները կատարելապէս լուսաբանելու համար։

Ամերիկեան լուրեր

ԱՆԳԼԻԱ

Վիգթորիա թագուհին Սկովտիայէն Անգլիա վերադարձաւ Բորթուգալի թագաւորը ընդունելու համար։ Տոն Քարլոս հարկադրուեցաւ մինչեւ Պալմորալ երթալու ճամբորդութիւնը կրկնել։ Բայց այս նեղութեանը փոխարէն լիուլի սուացաւ. Թագուհին Բորթուգալի թագաւորին տուաւ Ծնրակապի պատուանչանը որ միայն 25 անգլիացիի կը տրուի։ Ա՛ս թիւէն դուրս են կալլէսի իչխանը, Դէորգ Ա.էն սերողները եւ օտար վերհասկեանները։

ՌՈՒՍԻԱ

Բարիզեան թերթի մը մէջ կը կարդանք թէ Ռուսիոյ Հանրային կրթութեան նախարար կոմս Դելեանհանով, որ 80 տարեկան է, երկրորդ անգամ պիտի ամուսնանայ։

Նախարարին առնելիք կինը չատ խոնարհ դասակարգէ ըլլալով, կոմսը հաւանօրէն պիտի ստիպուի հրաժարական տալ, կ'ըսէ թերթը։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱՓՐԻԿԷ

Անգլիական կառավարութիւնը թէեւ որոչած է Աչանթիներուն դէմ պատերազմ հրատարակել, բայց կ'երեւի թէ կանխահաս է այն լուրը թէ Բրէմըլէ թագաւորը մերժած էր բրիտանական վերջնագիրը։

Տոնալտ Սթուարթ սպան որ վերջնագիրը պիտի հաղորդէր մեկնած է Բէքհոմթէնի սեպտեմբեր 11ին եւ Քումասի հասած է հոկտեմբեր 7ին. ամսուն 10ին Աչանթիի պետերու մեծ գումարումի մը մէջ կարդայ վերջնագիրը։ Այդ պաշտօնագիրը կը թուէր Անգլիոյ զանազան դանդատները եւ կը պահանջէր որ Քումասիի մէջ Անգլիոյ ներկայացուցիչ մը կենայ։

Բրէմըլ թագաւորը եւ հարիւրապետ Սթուարթ յետոյ ընծաներ փոխանակեցին. անգլիացին մերժեց աւելի երկար ատեն Քումասի մնալ, ուսկից նոյն օրը մեկնեցաւ Աքրա հասնելու համար հոկտեմբեր 25ին։ Թագաւորին պատասխանը մինչեւ հոկտեմբեր 31 Աքրա պիտի ժամանէր, բայց այդպիսի բան մը եկած չըլլալուն կը կարծուի թէ թագաւորը քնաւ պիտի չպատասխանէ, ինչ որ վերջնագրին մերժումը կը նչանակէ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Հանրային կրթութեան նախարարը կարգադրական պատիժ պիտի պահանջէ ընդդէմ բրոթէսթօր Եաթովի որ անցած տարի 100 մարք տուգանքի դատապարտուած էր առեւտրական նախարարին ինչ ինչ անօրինութիւնները քննադատած ըլլալուն համար։

Համալսարանականները կը ցասին համալսարանին դէմ ցոյց տրուած այս նոր թչնամանքին համար։

ՉԻՆ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Լիու-Թունկ թերակղզին պարպելու յանձնուածոյ դաչնագիրը անցած չարաթ ստորագրուեցաւ Չինի եւ Ճապոնի կողմէն։ Երեք ամսուան մէջ Ճապոնցիները պիտի մեկնին այդ երկիրէն։

Ներքին լուրեր

ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՈՒՄՆԵՐը

Երկհրատարակեցինք պաշտօնական լուր մը թէ արդէն նիստեր ընելու սկսած է այն յանձնաժողովը որ Անատոլուի նահանգներուն մէջ գործադրելու համար որոչուած բարենորոգումներուն կիրառմանը պիտի հսկէ։ Այս լուրը կ'ապացուցանէ թէ Օսմ. կառավարութիւնը սկսած է արդէն գործադրութիւնը այն բազմաթիւ բարենորոգչական խորհուրդներուն որոնք հետզհետէ 40 տարիէ ի վեր օսմ. ինքնակալներուն եւ պետական մարդիկներուն մտքին մէջ ծնելով, այս վերջերս ալ մասնաւոր կերպով մը եւ պաշտօնապէս վերահաստատուեցան եւ հռչակուեցան իբրեւ այնպիսի միջոցներ որոնք երկրին մէջ հանգստութիւնը եւ երջանկութիւնը կրնան ապահովել։ Այս ուրախարեր լուրին առթիւ, հնար չէ լուռ մնալ տեսակ մը կսկծալի կացութեան վրայ որ գոյութիւն ունի ժամանակ մը ի վեր իսլամ եւ հայ ժողովրդին միջեւ։ Ամէն մարդ գիտէ որ այս կացութիւնը չատ՝ եկած է հակառակութեան ոգիէ մը որ տպրեր է երկու ժողովրդին մէջ։ Այս հակառակութեան ոգին թէ՛ Պոլսոյ եւ թէ գաւառական չատ մը քաղաքներու մէջ ունեցաւ արտաքին այնպիսի ցաւալի արտայայտութիւններ, որոնք արդարացում մը չեն կրնար գտնել մարդասիրական առաքինութիւններու կոչմնակից անձերու առջեւ։ Ո՛չ ճչմարիտ իսլամը, ո՛չ ճչմարիտ քրիստոնեան չի կրնար չցաւիլ այս անհանգստութեան մը վրայ, որովհետեւ արիւնահեղութիւնը հակառակ է ամէն կրօնքի սկզբունքներուն որոնք կը պատուիրեն չարգելմարդկային կեանքը որ Աստուծմէ մեզ տրուած է։ Այս հակառակութեան ոգին ջնջելէն վերցուելու համար Բ. Դուռը քանիցս յորդորներ կարդաց։ 19 սեպտեմբերի գեկուցումով յայտարարեց թէ «ամէն իսլամ եւ ոչ իսլամ հպատակ պարտաւոր է վարուիլ հպատակութեան պարտականութեանց չրջանակին մէջ»։ 24 սեպտեմբերի գեկուցումով յայտարարեց թէ «խստիւ պիտի պատժէ այն անձերը որոնք իրարու վրայ կը յարձակին եւ պիտի կը կեղեքեն»։ 28 սեպտեմբերի գեկուցումով յայտարարեց նոյնպէս թէ «պիտի պատժուին անոնք որ կը հակարձակին խաղաղութիւնը ու ապահովութիւնը խանգարող ընթացքներու մէջ գտնուին»։ Յորդորը եւ խրատը չէ որ պակսեցաւ Բ. Դռնէն, որ, խրատականին գործն ալ կցելով այս վերջի օրերս, ձեռք առաւ անօրինութիւններ նոյն նպատակաւ։ Եւ, իրօք, Մահ-եպարքոսը պատուէրներ ղրկած է բոլոր կուսակալներուն ու գինուորական հրամանատարներուն սա խմաւոյթով թէ աչխատին ամէն կողմ վերահաստատել անդորրութիւնը։ Ակէ գատ, նչանակուած են Սամի պէյ, Սաատէթտին վաչա, Ասատուլլահ վաչա, Ձէմալ պէյ, Իպրահիմ պէյ, Հիւսկին Բիւչտի էֆէնտի, որոնք երկու խումբի բաժնուելով, մէկ խումբը մեկնած է արդէն Անատոլուի մէկ կողմը, միւսն ալ ուրիչ մէկ կողմը որպէս զի ապահովութիւնը վերահաստատեն։ Ոչ միայն վարչական, այլ նաեւ գինուորական անօրինութիւններ եղած են նոյն նպատակին համար։ 120 թագուր գինուոր զէնքի տակ կոչուած են, չորրորդ եւ հինգերորդ բանակներէն ի գատ։ Այս միջոցներուն պէտքը զգացուեր է, որովհետեւ Բ. Դուռը կը փափաքի, առանց յապաղման, երկիրը վերադարձնել անդորր եւ ապահով վիճակի մը, առանց որու չեն կրնար ապրիլ ո՛չ առեւտուրը, ոչ արհեստները, ոչ հողի մչակութիւնը։ Ո՛վ չըմբռներ թէ, երբ հողագործը հողը չի կրնար մչակել, արհեստաւորը իր արհեստը չի կրնար բանիլ, վաճառականը իր գրասենեակը չի կրնար նստիլ, ամէն հարստութիւն կը վճանայ, աղքատութիւնը կը հասնի, հետը բերելով մահ եւ աւերած։ Մարդկային էակ մը, ի՛նչ կրօնքի եւ ցեղի ալ պատկանի, չի կրնար անտարբեր մնալ, եւ ահա այս պատճառաւ, պէտք է փափաքինք որ բոլոր այս աղէտներուն պատճառ եղող հակառակութեան ոգին ջնջուի վերնայ ամենուն սրտին։ Կ'ըսեն թէ, երբ անդամ մը Բարիզի փողոցներուն մէջ ապստամբական չարժում մը սկսելով, ժողովուրդը երկու մասի բաժնուած իրարու վրայ կը յարձակէր, Վիկթոր Հիւկօ ճառ մը կը գրէ, իսկոյն ապկ կուտայ եւ իր անուշ խօսքովը կը խաղաղեցնէ հակառակութեան ոգին եւ ժողովուրդը իսկոյն իրար ղիրար կը համբուրէ։ Անչուչտ ո՛չ հայ լրագիր մը, ո՛չ թուրք լրագիր մը չխիստար յուսալ թէ ինքն ալ բերանը բացած տեղն կրնայ Վիկթոր Հիւկոյին ըրած հրաչքը գործել, բայց սիրալ չէ խորհիլ թէ թուրք եւ հայ մամուլը միանալով, եթէ իւրաքանչիւրը աչխատի իր ընթերցողներու սրտին մէջ պահպանել սուլ մարդասիրական ազնիւ զգացումներ, մամուլը ծառայութիւն մը ըրած կ'ըլլայ ընդհանուր ժողովրդին որ այնքան չլմաններու մատնուած է։ Հետեւաբար, մենք մեր այդ պարտքը կատարելով, մեր ընթերցողներուն կ'ուղղենք սա խրատը, այն է երբեք չխղճել այն ազնուական եւ արդարամիտ ընթացքին, որոնք կը կազմեն քաղաքակրթեալ մարդոց մը յատկութիւնները։ Այս ուղղամիտ վարմունքը ունենալու համար, կառավարութիւնը հրաւէր կարդացած է արդէն այնքան չաճախ. պէտք չէ կայ այլեւս աւելցնել մեր կողմէ թէ ուղղամտութիւնը, մարդասիրութիւնը եւ երկրին օրէնքներուն հպատակութիւնը, կարգապահութիւնը, որոնց արդիւնքը ընդհանուրին համար բարիք մը պիտի ըլլայ, միչտ պիտի գնահատուին, եւ միչտ պիտի սիրուին։

— — —

Անատոլուի բարենորոգումներուն մասին երէկ Առեւելեան Լուրգիէ յօդուածներ հրատարակած էին Ահմատիկ Առեւելցի յօդուածը։

Բարենորոգումները ժամանակին անհրաժեչտութիւն եւ աննահանջելի բերմունքն ըլլալով, անոնց գործադրութեան ո՛ր աստիճան երկրի մը զարգացման եւ Տէրութեան մը բարօրութեան համար էական պայման ըլլալը բացատրելու պէտք չկայ։ Պարզօրէն խօսելով, ամէն մարդ գիտէ որ ամէն տուն, ինչպէս նաեւ ամէն երկիր միչտ նորոգման եւ խնամքի պէտք ունի, առանց որոյ չկրնար գոյանալ։

Իրրեւ բարոյական օրինակ կրնանք յիչեցնել որ ժամանակին օգտակար ծառայութիւններուն, ուսմունքին եւ արհեստական յառաջդիմութիւններուն անհրաժեչտ մարդը տղէտ կը մնայ, միայն բարենորոգած չըլլալով, երբ ամէն յառաջդիմութիւն լուսաւորութեան եւ զարգացման չնորհիւ ձեռք բերուելու կէտին հասած ըլլալն երկար բարակ բացատրութեանց չի կարօտիր։

Ահա՛ ասոր համար կրնանք ըսել թէ ամէն մարդ հարկաւ իրաւունք կունենայ որ Թուրքիոյ նման ընդարձակ, լայնածաւալ, եւ բազմատարբ երկրի մը բարենորոգումներու ընդհանրականացումը կենալն անկարելի էր չխոստովանիլ։ Ժամանակին ընթացքն անանկ կ'երթայ որ՝ ինչպէս ամէն երկիրներու մէջ ալ ընտրեալ կայսրութեան մէջ ալ ընտրեալ բարենորոգումներ գործադրուին երկրին ամէն մէկ մասին եւ բոլոր պէտքերուն համեմատ, ինչպէս որ անհրաժեչտ կերեւնան հրատարակուած Պաչտօնական Գեկոյցին մէջ ալ անանկ ըսուած ըլլալ կը յիչեն լրագիր կարգադրողները։

Այն ընդհանուր բարենորոգումներէն գատ Փոքր Ասիա կամ Անատոլու կրնուած մասին քանի մը նահանգներուն մէջ՝ քաղաքակրթութեան մասին այլ կողմերուն աւելի կամ մնացած ըլլալուն պատճառաւ՝ բարենորոգումներու մասնաւոր պէտք մը կրնայ գոյանալ ըլլալն ալ հայրենասէր եւ կրթուած Օսմանցի կը խոստովանի։

Ահա՛ բարենորոգումներու այս պահուն յառաջ եկած վիճակին դարմանելով ժամանակին պէտքերուն համաձայն զարժանը անօրինելու եւ կարեւորն ըստ պատչաճին իւ գործ դնել ձեռնարկելու հարկն բարձրագոյն իչխանութեան երկար ատենէ ի վեր զբաղեցուցած գլխաւոր նիւթերէն մին եղած է։ Ասոնց մասին ամէն կողմանէ ուղղուած են բազմաթիւ տեղեկագրեր, որոնց մէջ ամէն մարդ իր կարծիքը յայտնած է։ Ասոնց մէջ ամենէն աչքի ինկածներէն մին եղած է Ֆրանսայի Սենատոր Ժան Տէսքանէլի տեղեկագիրը։ Ասոնց մէջ ամենէն աչքի ինկածներէն մին եղած է Ֆրանսայի Սենատոր Ժան Տէսքանէլի տեղեկագիրը։

Օրուան Հեռագիրները

Բարիզ, 14 Նոյեմբեր

Դատական գործերու նախարար Պ. Բիքար, ներկայեց օրինագիծ մը որով ծերակուտականի կամ երեսփոխանի պիտի արդիլուի մասնակցիլ Պետութեան հետ պայմանագիր ունեցող ընկերութեանց վարչական խորհուրդներուն, կամ սեղանաւորական թուղթեր հրապարակ հանող սէնտիքաներու։ Այս առաջարկը ջերմապէս ծափահարուեցաւ։

—Զսպողական օրէնքներու գործադրութեան նկատմամբ հարցապնդում մը ըլլալով, նախարարապետ Պ. Պուրժուա պատասխանեց թէ այդ օրէնքը բացառիկ հանդամանք մը ունէր։ Կրնայ դալ ժամանակ մը որ անօգուտ ըլլայ։ Պ. Պուրժուա խնդրեց Ժողովէն որ դատաստանը ընելու համար սպասէ դաչինքին ընդհանուր քաղաքականութեանը վրայ բացուելիք վիճաբանութեան։

Կառավարական յայտարարութիւնը ընդունող օրակարգ մը 347 ձայնով ընդունուեցաւ ընդդէմ 87ի։

Թուլոն, 14 Նոյեմբեր

Ֆօ-Ֆոպոլը, Ամբրալ Քոլբէ եւ Ամբրալ Պոքէն զրահաւորները Հիէրի առջեւ խըրճան։ Ֆօ-Ֆոպոլը անմիջապէս վեր հանեցին։

Բոցատ, 14 Նոյեմբեր

Զարին հօրեղբայրը Վլատիմիր-Ալեքսանդրովիչ մեծ դուքսը հասաւ։ Կայսրինը ընդունուեցաւ Վիլհելմ կայսրէն որ չատ սիրալիր կերպով ողջունեց իր հիւրը։

Ներքին լուրեր

ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՈՒՄՆԵՐը

Երկհրատարակեցինք պաշտօնական լուր մը թէ արդէն նիստեր ընելու սկսած է այն յանձնաժողովը որ Անատոլուի նահանգներուն մէջ գործադրելու համար որոչուած բարենորոգումներուն կիրառմանը պիտի հսկէ։ Այս լուրը կ'ապացուցանէ թէ Օսմ. կառավարութիւնը սկսած է արդէն գործադրութիւնը այն բազմաթիւ բարենորոգչական խորհուրդներուն որոնք հետզհետէ 40 տարիէ ի վեր օսմ. ինքնակալներուն եւ պետական մարդիկներուն մտքին մէջ ծնելով, այս վերջերս ալ մասնաւոր կերպով մը եւ պաշտօնապէս վերահաստատուեցան եւ հռչակուեցան իբրեւ այնպիսի միջոցներ որոնք երկրին մէջ հանգստութիւնը եւ երջանկութիւնը կրնան ապահովել։ Այս ուրախարեր լուրին առթիւ, հնար չէ լուռ մնալ տեսակ մը կսկծալի կացութեան վրայ որ գոյութիւն ունի ժամանակ մը ի վեր իսլամ եւ հայ ժողովրդին միջեւ։ Ամէն մարդ գիտէ որ այս կացութիւնը չատ՝ եկած է հակառակութեան ոգիէ մը որ տպրեր է երկու ժողովրդին մէջ։ Այս հակառակութեան ոգին թէ՛ Պոլսոյ եւ թէ գաւառական չատ մը քաղաքներու մէջ ունեցաւ արտաքին այնպիսի ցաւալի արտայայտութիւններ, որոնք արդարացում մը չեն կրնար գտնել մարդասիրական առաքինութիւններու կոչմնակից անձերու առջեւ։ Ո՛չ ճչմարիտ իսլամը, ո՛չ ճչմարիտ քրիստոնեան չի կրնար չցաւիլ այս անհանգստութեան մը վրայ, որովհետեւ արիւնահեղութիւնը հակառակ է ամէն կրօնքի սկզբունքներուն որոնք կը պատուիրեն չարգելմարդկային կեանքը որ Աստուծմէ մեզ տրուած է։ Այս հակառակութեան ոգին մէջտեղէն վերցուելու համար Բ. Դուռը քանիցս յորդորներ կարդաց։ 19 սեպտեմբերի գեկուցումով յայտարարեց թէ «ամէն իսլամ եւ ոչ իսլամ հպատակ պարտաւոր է վարուիլ հպատակութեան պարտականութեանց չրջանակին մէջ»։ 24 սեպտեմբերի գեկուցումով յայտարարեց թէ «խստիւ պիտի պատժէ այն անձերը որոնք իրարու վրայ կը յարձակին եւ պիրար կը կեղեքեն»։ 28 սեպտեմբերի գեկուցումով յայտարարեց նոյնպէս թէ «պիտի պատժուին անոնք որ կը հակարձակին խաղաղութիւնը ու ապահովութիւնը խանգարող ընթացքներու մէջ գտնուին»։ Յորդորը եւ խրատը չէ որ պակսեցաւ Բ. Դռնէն, որ, խրատականին գործն ալ կցելով այս վերջի օրերս, ձեռք առաւ անօրինութիւններ նոյն նպատակաւ։ Եւ, իրօք, Մահ-եպարքոսը պատուէրներ ղրկած է բոլոր կուսակալներուն ու գինուորական հրամանատարներուն սա խմաւոյթով թէ աչխատին ամէն կողմ վերահաստատել անդորրութիւնը։ Ակէ գատ, նչանակուած են Սամի պէյ, Սաատէթտին վաչա, Ասատուլլահ վաչա, Ձէմալ պէյ, Իպրահիմ պէյ, Հիւսկին Բիւչտի էֆէնտի, որոնք երկու խումբի բաժնուելով, մէկ խումբը մեկնած է արդէն Անատոլուի մէկ կողմը, միւսն ալ ուրիչ մէկ կողմը որպէս զի ապահովութիւնը վերահաստատեն։ Ոչ միայն վարչական, այլ նաեւ գինուորական անօրինութիւններ եղած են նոյն նպատակին համար։ 120 թագուր գինուոր զէնքի տակ կոչուած են, չորրորդ եւ հինգերորդ բանակներէն ի գատ։ Այս միջոցներուն պէտքը զգացուեր է, որովհետեւ Բ. Դուռը կը փափաքի, առանց յապաղման, երկիրը վերադարձնել անդորր եւ ապահով վիճակի մը, առանց որու չեն կրնար ապրիլ ո՛չ առեւտուրը, ոչ արհեստները, ոչ հողի մչակութիւնը։ Ո՛վ չըմբռներ թէ, երբ հողագործը հողը չի կրնար մչակել, արհեստաւորը իր արհեստը չի կրնար բանիլ, վաճառականը իր գրասենեակը չի կրնար նստիլ, ամէն հարստութիւն կը վճանայ, աղքատութիւնը կը հասնի, հետը բերելով մահ եւ աւերած։ Մարդկային էակ մը, ի՛նչ կրօնքի եւ ցեղի ալ պատկանի, չի կրնար անտարբեր մնալ, եւ ահա այս պատճառաւ, պէտք է փափաքինք որ բոլոր այս աղէտներուն պատճառ եղող հակառակութեան ոգին ջնջուի վերնայ ամենուն սրտին։ Կ'ըսեն թէ, երբ անդամ մը Բարիզի փողոցներուն մէջ ապստամբական չարժում մը սկսելով, ժողովուրդը երկու մասի բաժնուած իրարու վրայ կը յարձակէր, Վիկթոր Հիւկօ ճառ մը կը գրէ, իսկոյն ապկ կուտայ եւ իր անուշ խօսքովը կը խաղաղեցնէ հակառակութեան ոգին եւ ժողովուրդը իսկոյն իրար ղիրար կը համբուրէ։ Անչուչտ ո՛չ հայ լրագիր մը, ո՛չ թուրք լրագիր մը չխիստար յուսալ թէ ինքն ալ բերանը բացած տեղն կրնայ Վիկթոր Հիւկոյին ըրած հրաչքը գործել, բայց սիրալ չէ խորհիլ թէ թուրք եւ հայ մամուլը միանալով, եթէ իւրաքանչիւրը աչխատի իր ընթերցողներու սրտին մէջ պահպանել սուլ մարդասիրական ազնիւ զգացումներ, մամուլը ծառայութիւն մը ըրած կ'ըլլայ ընդհանուր ժողովրդին որ այնքան չլմաններու մատնուած է։ Հետեւաբար, մենք մեր այդ պարտքը կատարելով, մեր ընթերցողներուն կ'ուղղենք սա խրատը, այն է երբեք չխղճել այն ազնուական եւ արդարամիտ ընթացքին, որոնք կը կազմեն քաղաքակրթեալ մարդոց մը յատկութիւնները։ Այս ուղղամիտ վարմունքը ունենալու համար, կառավարութիւնը հրաւէր կարդացած է արդէն այնքան չաճախ. պէտք չէ կայ այլեւս աւելցնել մեր կողմէ թէ ուղղամտութիւնը, մարդասիրութիւնը եւ երկրին օրէնքներուն հպատակութիւնը, կարգապահութիւնը, որոնց արդիւնքը ընդհանուրին համար բարիք մը պիտի ըլլայ, միչտ պիտի գնահատուին, եւ միչտ պիտի սիրուին։

— — —

Անատոլուի բարենորոգումներուն մասին երէկ Առեւելեան Լուրգիէ յօդուածներ հրատարակած էին Ահմատիկ Առեւելցի յօդուածը։

Բարենորոգումները ժամանակին անհրաժեչտութիւն եւ աննահանջելի բերմունքն ըլլալով, անոնց գործադրութեան ո՛ր աստիճան երկրի մը զարգացման եւ Տէրութեան մը բարօրութեան համար էական պայման ըլլալը բացատրելու պէտք չկայ։ Պարզօրէն խօսելով, ամէն մարդ գիտէ որ ամէն տուն, ինչպէս նաեւ ամէն երկիր միչտ նորոգման եւ խնամքի պէտք ունի, առանց որոյ չկրնար գոյանալ։

Իրրեւ բարոյական օրինակ կրնանք յիչեցնել որ ժամանակին օգտակար ծառայութիւններուն, ուսմունքին եւ արհեստական յառաջդիմութիւններուն անհրաժեչտ մարդը տղէտ կը մնայ, միայն բարենորոգած չըլլալով, երբ ամէն յառաջդիմութիւն լուսաւորութեան եւ զարգացման չնորհիւ ձեռք բերուելու կէտին հասած ըլլալն երկար բարակ բացատրութեանց չի կարօտիր։

Ահա՛ ասոր համար կրնանք ըսել թէ ամէն մարդ հարկաւ իրաւունք կունենայ որ Թուրքիոյ նման ընդարձակ, լայնածաւալ, եւ բազմատարբ երկրի մը բարենորոգումներու ընդհանրականացումը կենալն անկարելի էր չխոստովանիլ։ Ժամանակին ընթացքն անանկ կ'երթայ որ՝ ինչպէս ամէն երկիրներու մէջ ալ ընտրեալ կայսրութեան մէջ ալ ընտրեալ բարենորոգումներ գործադրուին երկրին ամէն մէկ մասին եւ բոլոր պէտքերուն համեմատ, ինչպէս որ անհրաժեչտ կերեւնան հրատարակուած Պաչտօնական Գեկոյցին մէջ ալ անանկ ըսուած ըլլալ կը յիչեն լրագիր կարգադրողները։

Այն ընդհանուր բարենորոգումներէն գատ Փոքր Ասիա կամ Անատոլու կրնուած մասին քանի մը նահանգներուն մէջ՝ քաղաքակրթութեան մասին այլ կողմերուն աւելի կամ մնացած ըլլալուն պատճառաւ՝ բարենորոգումներու մասնաւոր պէտք մը կրնայ գոյանալ ըլլալն ալ հայրենասէր եւ կրթուած Օսմանցի կը խոստովանի։

Ահա՛ բարենորոգումներու այս պահուն յառաջ եկած վիճակին դարմանելով ժամանակին պէտքերուն համաձայն զարժանը անօրինելու եւ կարեւորն ըստ պատչաճին իւ գործ դնել ձեռնարկելու հարկն բարձրագոյն իչխանութեան երկար ատենէ ի վեր զբաղեցուցած գլխաւոր նիւթերէն մին եղած է։ Ասոնց մասին ամէն կողմանէ ուղղուած են բազմաթիւ տեղեկագրեր, որոնց մէջ ամէն մարդ իր կարծիքը յայտնած է։ Ասոնց մէջ ամենէն աչքի ինկածներէն մին եղած է Ֆրանսայի Սենատոր Ժան Տէսքանէլի տեղեկագիրը։ Ասոնց մէջ ամենէն աչքի ինկածներէն մին եղած է Ֆրանսայի Սենատոր Ժան Տէսքանէլի տեղեկագիրը։

Օրուան Հեռագիրները

Բարիզ, 14 Նոյեմբեր

Դատական գործերու նախարար Պ. Բիքար, ներկայեց օրինագիծ մը որով ծերակուտականի կամ երեսփոխանի պիտի արդիլուի մասնակցիլ Պետութեան հետ պայմանագիր ունեցող ընկերութեանց վարչական խորհուրդներուն, կամ սեղանաւորական թուղթեր հրապարակ հանող սէնտիքաներու։ Այս առաջարկը ջերմապէս ծափահարուեցաւ։

—Զսպողական օրէնքներու գործադրութեան նկատմամբ հարցապնդում մը ըլլալով, նախարարապետ Պ. Պուրժուա պատասխանեց թէ այդ օրէնքը բացառիկ հանդամանք մը ունէր։ Կրնայ դալ ժամանակ մը որ անօգուտ ըլլայ։ Պ. Պուրժուա խնդրեց Ժողովէն որ դատաստանը ընելու համար սպասէ դաչինքին ընդհանուր քաղաքականութեանը վրայ բացուելիք վիճաբանութեան։

Կառավարական յայտարարութիւնը ընդունող օրակարգ մը 347 ձայնով ընդունուեցաւ ընդդէմ 87ի։

Թուլոն, 14 Նոյեմբեր

Ֆօ-Ֆոպոլը, Ամբրալ Քոլբէ եւ Ամբրալ Պոքէն զրահաւորները Հիէրի առջեւ խըրճան։ Ֆօ-Ֆոպոլը անմիջապէս վեր հանեցին։

Բոցատ, 14 Նոյեմբեր

Զարին հօրեղբայրը Վլատիմիր-Ալեքսանդրովիչ մեծ դուքսը հասաւ։ Կայսրինը ընդունուեցաւ Վիլհելմ կայսրէն որ չատ սիրալիր կերպով ողջունեց իր հիւրը։

ԹԵՐԹՕՆ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի (27)

ՔՍԱՎԻԷ ՏՕ ՄՈՆԹԷՔՐԻՆ

ՏԻՏԱՆԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՕՐԴ

Ե

ՀԱՒԱՔԻՉԸ

Բիէր, ծերունի գործավարը, դրան մօտ փայտէ նստարանի մը վրայ նստած, քովը ղրկր էր իր նախաճաչը կազմող ուտելիքները, այսինքն կէս հաց, կտոր մը երչիկ եւ գաւաթ մը պարզ չուր. բայց չէր ուտեր եւ խորունկ մտածութեանց մէջ թաղուած կ'երեւնար։

Պ. որ Վիլէրի ոտնաձայնը իր մտախոհութենէն հանեց զինքը. — ոտքի եկաւ եւ երիտասարդին մօտեցաւ։

—Դո՞ւրս կ'ելլէք, պարոն Անարէ, ըսաւ իր սովորական յարգալիր ընդունելութեամբը։

—Այո՛, աղնիւ Բիէրս... — Թիպօի պատահած դժբաղդութիւնը գիտէ՞ք...

—Այո՛, դիտեմ... Քիչ մը առաջ խեղճ Մարկրիթը տեսայ։

—Ուստի Թիպօի տեղ ես ինքս կ'երթամ դանձումներն ընելու։

—Կարելի չէ՞ որ, փոխանակ դուք անձամբ երթալու, ուրիչ մէկը ղրկէք, պարոն Անարէ։

—Անչուչտ ո՛չ, բայց ինչո՞ւ այդ բանը կը հարցնէք։

—Վասն զի չեմ ուզեր որ այս առտու դուրս ելլէք...

—Չէ՞ք ուզեր մի... կրկնեց Պ. որ Վիլէրը չատ զարմացած։

—Այո՛, չեմ ուզեր... չիտակն ըսելով՝ չատ կը ցաւիմ ասոր...

—Բայց ինչո՞ւ...

—Որովհետեւ տարակոյս չունիմ որ ձեր երթալէն տասը վայրկեան առքը միւս Թեթեւսոլիկը պիտի գայ իր կատքովը...։ Ես այն մարդուն հետ չկրցի հաչտուիլ. իր կռնակի ճեղքը, կիսօթինի ձեւ օձիքը, ձկան լողթևի նման կիսամօրուսները եւ աչքին վրայի ապակիի կտորը չեղերու կը զպչին...

—Այդ ինչ է, հարցուց գանձապետը խիստ եղանակով մը, Պ. Մօժիրօնի համա՞ր կ'ըսէք։

—Պ. Մօժիրօնի համար... այո՛...

—Ուրեմն այդ խօսքերը... այդ եղանակը ի՞նչ կը նչանակեն...

—Կը նչանակեն թէ ես անկեղծ մարդ մըն եմ, եւ երբ մէկը ատեմ, որչափ ալ որ ինքզինքս զսպեմ, չեմ կրնար ատելութիւնս ծածկել...

—Պ. Մօժիրօնը կ'ատէ՞ք։

—Բացարձակապէս։

—Բայց ատիկա խնդութիւն է...

—Ո՞վ գիտէ...

—Ձեզի ի՞նչ բրած է...

—Ինձի՞. ոչինչ... Ես չեմ արժեր իսկ որ անոր ատենը երեսս նայի...

—Բայց ինչո՞ւ ամէն օր հոս կուգայ...

—Տանը հետ կարեւոր գործի մը վրայ բանակցելու համար...

—Կարեւոր գործ մը, որ միչտ հեռաւոր օրուան կը յետաձգուի եւ երբեք չի լմնար, անանկ չէ՞։ — Պատրուակը գէշ չէ պտեր. բայց ես մասնաւոր բնազդ մը, հոտառութիւն մը, որ չեն քթին պէս բան մը ունիմ... եւ այդ խօսքերը չեմ կրնար...

—Բայց ի՞նչ կը կարծէք...

—Իմ կարծիքս պարզապէս սա է որ այն անիծածը օրիորդ Լիւսիլի չուրջը կը գառնայ՝ զայն գլխէ հանելու համար։

—Ի՞նչ նպատակով։

—Անոր հետ ամուսնանալու նպատակով։

—Ի՜նչ կ'ըսէք, Բիէր, խե՞նթ էք, ի՞նչ էք...

—Ամենևին խենթ չեմ, պարոն Անարէ... Մեր աղնիւ օրիորդը օր մը չատ հարուստ պիտի ըլլայ եւ ոսկիի տոպրակները, պանքոմոներով լեցուն թղթապանակները Թիթեռնիկները իրենց քաչող մոմերուն կը նմանին...։ — Ես այն երիտասարդին վրայ դէչ գաղափար ունիմ, պարոն Անարէ...։ — Աղուոր տղայ է, սա չեմ ուրանար, բայց իր կերպարանքին ամենևին չեմ հաւնիր, ամենևի՛ն...։ Եթէ մէկը ելլէ ըսէ որ այդ տղան չարագործին մէկն է, քնաւ չպիտի զարմանամ...

—Զարագո՛րծ... Պ. Մօժիրօ՞նը...

—Ինչո՞ւ չէ...

—Բայց այն մարդը հարուստ... չատ հարուստ է...

—Ինչը այնպէս կ'ըսէ...

—Իր տունը տեղը, ապրելու եղանակը, ամէն բան իր հարստութիւնը կ'ապացուցանէ...

—Ներեցէք ձեզի հակառակ խօսելուս, պարոն Անարէ, բայց, ըստ իս, բոլոր աստղ ամենևին բան մը չենապացուցաներ։

—Ինչպէ՞ս...

—Ի՛հ, աղէկ գիտէ՞ք որ բոլոր այդ բաներուն տակը վճարուած է։ Շատ կարելի է որ իր կարաբաներուն, չորս ամիսով տուփին, անգլիական ձիուն եւ գեղեցիկ հագուստներուն տակը վճարուած չըլլայ...

Պ. որ Վիլէր ուսերը ցնցեց։

—Աստղ, ըսաւ, բոլորովին անտեղի եւ նախատական ենթադրութիւններն են...։ Պ. Այպէր Մօժիրօնի դիրքը սքանչելի է...։ Ճարտարագործական խիստ մեծ ընկերութեան մը գլուխ կը գտնուի...

Ծերունին Բիէր չպատասխանեց, բայց քիթը բերանը ծռմռկեց։

Անարէ չարունակեց.

*—Ակկիզ գատ ես վստահ եմ որ իր հոս գալուն նպատակը բոլորովին ճչմարիտ է եւ ո՛ւ եւ է գէչ պիտաւորութիւն չի ծածկեր. Պ. Մօժիրօն ամենեւին օրիորդ Լիւսի Վէրթիէի

— Ախ, ես ինչ անեմ, որ ինձ ծնողներ չունեն, որ ինձ խղճան, ինձ սիրեն, ինձ պահեն, ինձ հագցնեն, ինձ կերակրեն, ինձ ջրեն, ինձ լողացնեն, ինձ ննջեցնեն, ինձ ... ինձ ... ինձ ...

ՍԱՐԱՖԵԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ
ԽԱՍՓԻՒՂ

Ինչպես փորձով ծանօթ է Ամերիկայի հասարակութեան, Սարաֆեան Դեղարանը իր հաստատութենեն քանի՛ քանի՛ տարիներ ի վեր անվիճելի կերպով գերազանցութիւն ցոյց տուած է ամէն տեսակ հիւանդութեանց դէմ, եւ ժողովրդեան ճշմարիտ համարման արժանացած իր ազնուագոյն ուղղութեան շնորհիւ, դեղորէից մատակարարութեան, սպասարկութեանց մաքրութեան եւ կանոնաւորութեան ու յարմարաւորութեանց փութով կատարման խանճարդեղութեամբը, մանաւանդ գիներու իրօք զսպաղութիչ չափաւորութեամբը։

Այս ամէնուն սոյն դեղարանը ինչ ինչ բարիփոխութիւններով հրապարակի վրայ զանազան ծանօթ դեղարաններու վիճակին ներսէն ծանօթ է, ոյով հասարակութիւնը իր գործակատարէն հասկնալ պէտք իսկապէս ուզածին պէս գիտցուն դեղերը ստանալու դիմելու։

ԱՒՏՈ ԳՈՀԱՑՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՉՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐ 17—20

Ամէն լեզուէ
ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ
ՄԱՀԱՃԱՊ
ՀՐԱՒԻՐԱԳԻՐՔ
ԱՅՑԱՔԱՐՏ
ԳԻՐՔ
ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՏՊԱՐԱՆ
ՀԱՆԿԵՐ
ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ
Հռոմեացւոցական
ՆԱՄԱԿԱԳԼՈՒԽ
ՏՈՄՍՕՆ

Տպարանը բաց է առհասարակ ամէն օր մինչեւ գիշերուան ժամ 3, իսկ յատուկ պարագաներու կրնայ եւ ամբողջ օրերը ...

ՀԱՅԱԹԱՓՈՒՆ

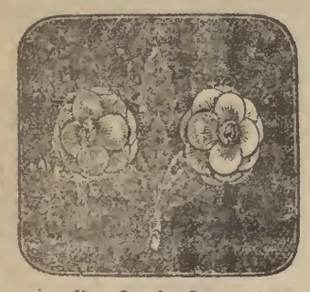

Պատմական

Այդ փոքրիկ ծանուցանիլ տրկտակարդներուս մէջ Գալիֆորնիայի «Ոսկեայ Երկրի» (ամերիկեան) նշանաւոր քաղաքներուն վաճառատուներ միջեւ հանրաճանաչ վաճառատունէ մը երկու ձեռքով փոխարկին առած էի քանի մը բառեր եւ անոր փոխարէն առած էի մեր Հայրենի Գաղութներուն տարածուած նեղութիւն, մանաւանդ գիներու իջեցման վրայ։

Այդ ատենէ ի վեր ոչինչ կրցաւ մեր մեծ թարգմանական միջոցներ ունեցող այն ահագնատարածութիւնները (հասկացիր) ջնջել, բզկտել եւ մեռցնել... այս փոքր տարածութեան մէջ, ազգային կեանքի, տպագրութեան, գրքի ծախքի, հրատարակութեան, գործակատարութեան, ինչպէս նաեւ ընդհանուր առեւտուրի նկատմամբ (գործակատարութեան) ամէն տեսակ նորութիւններ ներմուծել։

Մեզի համար ամէն նոր գործակատարութիւն կը նշանակէ նոր ուսում։ Ամէն նոր ուսում կը նշանակէ նոր ծախք։ Ամէն նոր ծախք կը նշանակէ նոր գին։ Ամէն նոր գին կը նշանակէ նոր դժգոհութիւն։ Ամէն նոր դժգոհութիւն կը նշանակէ նոր կորուստ։

ՄԿՐՏԻՉ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԿԱՌԱՒՈՒՄԲԵՐՈՒ

1895, Հոկտ. 21 շաբաթ օրեմ սկսեալ

ՀԱՑՏԱՐ-ՓԱՇԱԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ		Ելից կառախմբեր. Խան. Թ.24 առտ.	Ճմբր. Թ. 4 առտ.	Ճմբր. Թ. 6 առտ	Իրն. Թ.26 իրկն.	Ճմբր. Թ. 8 իրկն.	Ճմբր. Թ.10 իրկն.
		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Ք. Փէօյի կամուրջին	մեկն.	1 45	3 50	5 57	8 15	10 30	11 30
Հայատար Բազար	ժամն.	2 10	4 15	6 22	8 40	10 55	11 55
»	մեկն.	2 28	4 23	6 30	8 57	11 5	12 5
Իրկլի Քէօփրիք	»		4 30	6 37	9 7	11 13	12 13
Չինէր Քէօյ	»	2 37	4 34	6 41	9 11	11 17	12 17
Կէօզ Թէրէ	»		4 39	6 46	9 17	11 22	12 22
Իրէնքէօյ	»	2 47	4 45	6 52	9 23	11 28	12 28
Գօսքանճը	»	2 56	4 52	6 59	9 33	11 35	12 35
Մալթէբէ	»	3 3	5 3	7 10	9 45	11 45	12 45
Գարթալ	»	3 22	5 14	7 22	9 1	11 56	12 56
Բէնտիք	ժամն.	3 33	5 22	7 30	10 11	12 4	1 4
»	մեկն.	3 40			10 21		
Թուզլա	»	4 3			10 46		
Կէպզէ	»	4 24			10 10		
Տիլ Իսքէլէսի	»				11 37		
Թավշանճիլ	»	4 56			11 47		
Հէրէքէ	»	5 11			12 6		
Եարմչա	»				12 30		
Թիւրքմէն Զիֆթլիկ	»	5 42			12 44		
Տէրինէ	»	5 51			12 57		
Իզմիտ	ժամն.	6 6			1 13		
»	մեկն.	6 26					
Գէօյիւք Տէրպէնտ	»	7					
Սապանճա	»	7 25					
Ճտաբազար	»	7 47					
Կէյվէ	»	8 31					
Ճգհիսար	»	8 52					
Մէքէճէ	»	9 22					
Լէֆքէ	»	9 47					
Գէզլէր Խան	»	10 22					
Գէլէճիք	ժամն.	11 6					
»	մեկն.	11 16					
Քարաքէօյ	»	12 28					
Գօզլիւք	»	1 9					
Իսքէնտիր	»	1 56					
Զուղուր Հիսար	»	2 26					
Էսկի Շէհիր	ժամն.	3 4					

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ		Ելից կառախմբեր. Ճմբր. Թ. 1 առտ.	Ճմբր. Թ. 3 առտ.	Խան. Թ.21 առտ.	Ճմբր. Թ. 5 իրկն	Ճմբր. Թ. 7 իրկն.	Խան. Թ.23 առտ.
		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Էսկի Շէհիրէն	մեկն.						11 45
Զուղուր Հիսար	»						12 22
Ինէճիւ	»						12 56
Գօզլիւք	»						1 29
Քարաքէօյ	»						2 2
Գիւլէճիք	ժամն.						2 52
»	մեկն.						3 2
Վէկիր Խան	»						3 35
Լէֆքէ	»						4 9
Մէքէճէ	»						4 39
Աղ Հիսար	»						5 4
Կէյվէ	»						5 27
Նոր Բազար	»						6 16
Սապանճա	»						6 32
Գիւճիւք Տէրպէնտ	»						6 58
Իզմիտ	ժամն.						7 30
»	մեկն.			1 22			7 50
Տէրինէ	»			1 48			8 5
Թիւրքմէն Զիֆթլիք	»			1 59			8 14
Եարմչա	»			2 13			
Հէրէքէ	»			2 42			8 49
Թավշանճիլ	»			2 55			8 59
Տիլ Իսքէլէսի	»			3 6			
Կէպզէ	»			3 38			9 32
Թուզլա	»			4 2			9 56
Բէնտիք	ժամն.			4 25			10 20
»	մեկն.	1 49	3 14	4 35	6 47	9	10 28
Գարթալ	»	1 58	3 24	4 49	6 57	9 10	10 43
Մալթէբէ	»	2 9	3 36	5 6	7 9	9 21	11 2
Գօսքանճը	»	2 19	3 46	5 20	7 19	9 32	11 15
Իրէնքէօյ	»	2 28	3 57	5 32	7 29	9 41	11 30
Կէօզ Թէփէ	»	2 32	4 1	5 36	7 33	9 45	—
Չինէր Գադչէ Քօյու	»	2 38	4 6	5 42	7 38	9 50	11 41
Գէրքլի Քսփրագ	»	2 42	4 10	5 46	7 42	9 54	
Հաջատար Գադա	ժամն.	2 48	4 16	5 54	7 48	10	11 50
»	մինուտ.	2 55	4 23	6 5	7 55	10 8	12 5
Ճատալ	ժամ.	3 20	4 48	6 30	8 20	10 33	12 30

ԱՅԷՐԻ ՍԱՐՍԱՓԱՐԻԼԼԱ
ամէնէն մեծագոյն մարիչ
զօրացուցիչ
եւ ուժեղ կազդուրիչ

Ամէն տեսակ այլասերքներ կ'անհետացընէ, մարքի վէրքերը կը բուժէ, սպառած ոյժս կը վերադարձնէ եւ հիւանդութեան բոլոր տարրերը կը վանէ։ Անոնք որ անմարսողութեան, ընդհանուր ակտրութեան կամ ապականեալ արիւնէ առաջ եկած ո եւ է տկարութիւն ունին, Այէրի Սարսափարիլլա գործածելու են։ Ցկարճն ուժ կ'ստանայ եւ ընդհանուր մարմինը կը զօրացնէ։ Կերակուրները մննդապար, քունը կազդուրիչ եւ կեանքը առոյգ կ'ընէ։

ԱՅԷՐԻ ՍԱԼՍԱՓԱՐԻԼԼԱՆ
մեծագոյն վարձատրութեանց արժանացած է ալքարի մեծ ցուցահանդէսներուն մէջ։

AYER'S SARSAPARILLA

COLUMBIAN EXPOSITION AYER'S SARSAPARILLA

Կը գտնուի դեղագործներու եւ զեղավաճառաց քով։ Ընդհանուր մթերանոց Տր. Այէրի դեղերուն՝ Գ. Էմմ. Քարուանայի անգլիական վաճառատունը, 95 եւ 97, Երիքսէք Գալարըրմ, Վոյլօատայի պահակատոհին մօտ։

ՏՈՔԹԷՕՐ Ա. ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԾ
(ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Յ'ԱՄԻՆ 1852)

Նորահնար զործիքի մը միջոցաւ ամենաասաւիկ ցաւած ակռաները ձկ անթոյն վայրկեանապէս կը լեցնեն, յաւել քէնել և քաշածած վէրքերանալ։

Կաատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, քէմէն չեռաթոռելիի, (քսա սարիքի) ծամելու եւ ազատ արտասանելու երաշխաւորեալ։

Սկզբնէ կոչուած բերնի հիւանդութիւն, երկար այցելութեամբ կատարելագործ կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար ապծանի մը միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-փողոց Բերա, Եանիի գարեջրատան վերայ յարկը ճիշդ Զըպուքճանց դէմն։

Դատարկելի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 նոր բացուած Արիսովելի փողոց ամէն օր։

Ե. Գ. Հաւատարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի Ատամնաբոյժներու՝ ձմեռները կիրակի օրն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի զործատեղին։

ԽԽՆՓՕՆ
ՃՇՔՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒԽ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Հիմնուած 1828

Հաստատեալ ի Բուրիզ իբր կիզրոմատեղիք, Գաճ Փողոց, թիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Դիզապանակին մէջ	»	69,244,813
Հատոյթ 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած փնտաք	»	176,000,000

Ի Կ. Պոլիս, Ընկերութեան գրասենեակ՝ ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆԵԱՆ։

Ընդհանուր Գործակատար Սիմոն Քասուէրեան, Մանուսոո տնօրէն ի Գ. Պոլս, Կալաթա, Գարաքիւղ դռնապետութեան, Օէյոն-Քամա։

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՐԻ
ՃՇՄԱՐԻՏ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ
ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ ԼԱԻԱԳՈՅՆԵՐՆ ԵՆ
միակ կեդրոնատեղի, Ժ. ՆԱՑԻՒՆԿԷՐ
ՎԱՃԱՌԱՏԵՂԻՔ Ի ԴԱԻԱՌՈՒ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Բնբ., Մեծ փողոց, Կալաթա-Սարայի Լիսէին դիմաց։

Կալ., 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի եւ տին. 2. Բարաքէօյի մօտ, Թիւ 120, Շիշլիի Թրամվայներու կայարանին դիմաց։

Սչ., Սիրքէճի, Հօճա-Բաչա, Պալը Ալի Ճատաէսի, Թիւ 11։

LA ROYALE BELGE
LA ROYALE BELGE
ԱՆԱՆՈՒԽ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Հաստատեալ ի ԳՐՈՒՍԷԼ
1853 Փետրուար 17 թուակիր ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ

Ընկերութեան դրամագլուխ	Ֆրանք	3,000,000
Պահեստի գումար 31 դեկտ. 1894	»	11,013,050.05
Երաշխաւորութեան գումար 31 դեկտ. 1894	»	14,013,050.00
Ապահովեալ դրամագլուխ մինչ 31 դեկտ. 1894	»	140,823,145
Վճարեալ » » 31 » 1894	»	27,885,426
» տարեթոշակք » 31 » 1894	»	5,858,824

Ընդհանուր գործակալութիւն ի Կ. Պոլիս.

Տեղեկութեանց համար դիմել առ. ՄԻՀՐԱՆ ԴԱԼՃՕՒՆԱՆ Տնօրէն Թուրքիոյ եւ Եգիպտոսի գործակալութեանց, ի Կ. Պոլիս, Պահեստ Քարու, Ռոսթեմ Բաշա խան թիւ 9 եւ 10։

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ ԻՆՍՊԻՐԻԻՆ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ		Ելից Թ. 122 առտ. Առտ.
		ժ. վ.
Էսկի-Շէհիր	մեկն.	1 —
Աղ-Գուճար	»	1 49
Ալքիւ-Քէօյ	»	2 35
Գէյիկ-ախըր	»	3 23
Սարը-Քէօյ	»	4 38
Գիչէր	»	5 35
Սապըլար	»	6 20
Գէյիք-Քէօբրիւ	»	7 —
Բօլաթլը	»	7 55
Մարքէօյ	»	9 17
Սրճնաճ-Քէօյ	»	10 19
Ենիքէրէ	ճանգ.	11 12

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ		Ելից Թ. 121 առտ. Առտ.
		ժ. վ.
Ենկիւրիւ	մեկն.	2 10
Սրճնաճ-Քէօյ	»	3 6
Մալու-Քէօյ	»	4 20
Գէյիկ-Քէօբրիւ	»	5 59
Բօլաթլը	»	6 51
Սապըլար	»	7 23
Գիչէր	»	8 8
Սարըքէօյ	»	9 13
Գէյիկ-խըր	»	10 20
Ալքիւ-Քէօյ	»	11 16
Աղ-պուճար	»	11 54
Էսկի-Շէհիր	հանգ.	12 41

ԱԼԱԵՈՒՆՏ ՔԷՕՓԱՀԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ			Թ.324 խառն առտու	Թ.326 խառն իրկն.	ԴԱՐՁ		Թ.323 խառն առտու	Թ.325 խառն իրկն.
ԿԱՅԱՐԱՆՔ			ժ. վ.	ժ. վ.	ԿԱՅԱՐԱՆՔ		ժ. վ.	ժ. վ.
Ալաեունտ	մինուտ.		4 —	10 20	Քէօփահեա	մինուտ.	2 40	9 —
Քէօփահեա	ժամ.		4 20	10 40	Ալաեունտ	ժամ.	3 —	9 20

Alcool de Menthe
ԱՆԱՆՈՒԽԻ ԱԼԷՔՕԼ
Eau de Mélisse
ՄԷԼԻՍԻ ՋՈՒՐ
ԳԵՆԵՏԻԿՏԵԱՆ ԿՐՕՆԱՒԱՐԱՑ
ՅԻԳԱՆԻ ԱՏԵԱՑԱՐԱՆԻՆ (Ֆրանսա)
ԲՈԼՈՐ ՆՄԱՆՕՐԻՆԱԿ ԸՆԴՈՒՆԵԼԻՆԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ

Գենետիկականներու ամանուրիւն ալիտոր՝ իբր զովացուցիչ ըմպելի կը սործածուի, մարսողութիւնը կ'դիւրացնէ. իր զօրացուցիչ յատկութեամբը հոգեպէս ամէն օրնէն հզօր պահպանողականն է։

Մինչեւ այսօր գործածուած բոլոր քացախներուն չկամ արդուզարդի չուրերուն տեղ կրնայ գործածուիլ զերազանցապէս։

Գենետիկականներու Միւխի յատրիճ սքանչելի յատկութիւնները գիտուորապէս նշանաւոր են՝

Գանուածի, անդամալուծութեան գլխու պտոյտ, սրտի ճնշումի, նեւրալգիա, գլխու ցաւի, անմարսողութեան, ծոռի բռնութիւն, հոգեպէս դէմ եւալն։

աքանչելի չէրի վրայ պլլուած է այս եղիկ. ցաւերուն գործածութեան գրնաչան եղանակները քացատորէ ցոյցատուր սը։

AYER'S HAIR VIGOR

ԱՅԷՐԻ ՀԷՅՐ ՎԻԿՕՐ
ՄԱԶԵՐԸ

ԱՌԱՏՕՐԷՆ ԿԱՃԻԾՆԵ ԵՒ ԱՆՈՆՑ ԴՈՒՆԸ ԿԸ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏԷ

Քերուիլը կը բուժէ, գլխուն մարքը կակուղ, առոյգ եւ թեփէ զերծ կը պահէ։

Տիկին մը կը գրէ. «Ուրիշներու օգտին համար պարտաւոր եմ ըսել թէ վեց տարի առաջ մազերուս մեծ մասը թափած էր եւ մնացեալ փոքր մասն ալ փուճ էր եւ մնացեալ փոքր մասն ալ ճերմկեր էր։ Այէրի հէյր վիկօրը գտնէ մը առիս գործածելէ ետքը, մազերս սկսան բուսանիլ իրենց առջի գոյնովը։

ԱՅԷՐԻ ՀԷՅՐ ՎԻԿՕՐԸ

Կը գտնուի դեղագործներու եւ դեղավաճառաց քով։ Ընդհանուր մթերանոց Տր. Այէրի դեղերուն՝ Գ. Էմմ. Քարուանայի անգլիական վաճառատունը, 95 եւ 97, Երիքսէք գալարըրմ, Վոյլօատայի պահակատոհին մօտ։